

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

144 - PESUKIM ON JEWELRY OU ISRAEL CENTER - FALL 2019

- Over the last 15 or so years it has become very common for young women (especially in Midrashot and Seminaries) to have jewelry engraved with meaningful phrases, often pesukim from Chumash or Tanach.¹
- What are the halachic issues² concerning the use of pesukim from Tanach other than as part of talmud Torah?
- Are there any concerns as to the sanctity of these verses and the places that they will inevitably be brought?
- How does this topic interact with the related issue of 'geniza' and the appropriate disposal of used Torah literature.
- This is also a concern when having T-shirts and sweatshirts printed. Often people wish to print something Torah-related. What are the guidelines for this?

A] THE TORAH AND RABBINIC PROHIBITIONS NOT TO DESTROY GOD'S NAME

1. וְנִתְצַתְתֶּם אֶת-מִזְבְּחֵיכֶם וְשִׁבְרֵתֶם אֶת-מַצְבְּתֵיכֶם וְאִשְׁרֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ וְפָסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדַּעוּן וְאִבְדֹתֶם אֶת-שְׁמֵם מִן-הַמָּקוֹם הַהוּא: **לֹא-תַעֲשׂוּן לְפָנָי לֵאלֹהֵיכֶם:**

דברים יב,ג

The Torah instructs the Jewish people to wipe out all traces of Avoda Zara in Eretz Yisrael once they entered the Land³. This is juxtaposed with a command NOT to do that with the Name of God.

2. **מתני'.** משביעני עליכם, מצוה אני עליכם, אוסרכם אני - הרי אלו חייבין. ב'שמים ובארץ' - הרי אלו פטורין. באלף דלת, בידו ה', בשד-י, בצבאות, בחנון ורחום, בארץ אפים, ברב חסד, ובכל הכנויין - הרי אלו חייבין **גמ'.** באלף דלת, בידו ה', בשדי, בצבאות, בחנון ורחום, בארץ אפים, ברב חסד. למימרא דחנון ורחום שמות נונה? ורמינה: יש שמות שנמחקין, ויש שמות שאין נמחקין. אלו הן שמות שאין נמחקין: כגון א-ל, אלה-יך, אלה-ים, אלה-יכם, אה-יה אשר אה-יה, אלף דלת, ויוד ה', שד-י, צבאות - הרי אלו אין נמחקין. אבל הגדול, הגבור, הנורא, האדיר, והחזק, והאמיץ, העוזי, חנון ורחום, ארץ אפים, ורב חסד - הרי אלו נמחקין!

שבועות לה.

There are certain specific Names of God which have the highest status and may not be erased. Other expressions for God, eg 'hagadol', may indeed be relevant for making oaths, but are not included in the Names which may not be erased.

3. כתבי הקדש כולן ופירושיהן וביאוריהן אסור לשורפם או לאבדם ביד, והמאבדן ביד מכין אותו מכת מרדות. במה דברים אמורים? בכתבי הקדש שכתבם ישראל בקדושה. אבל אפיקורוס ישראל שכתב ספר תורה שורפין אותו עם האזכרות שבו

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ו הלכה ח

The Rambam rules that there is an additional Rabbinic prohibition not to destroy any of the Scriptures and their commentaries and explanations, provided they were written by a Jew with kedusha. However, a sefer Torah written by an apikoros must be burned together with all of the 'shemot' in it.

- What are the parameters of 'כתבי הקדש שכתבם ישראל בקדושה'? Pesukim engraved on jewelry by a Jew are certainly done with positive intentions - to have words of Torah accompanying us wherever we go⁴ - but does that count as 'bekedusha'?

1. By far the most popular store is Hadaya in the Old City - <https://oneofakind-store.com/>. They have attracted a large clientele, mostly Seminary students but also now men. A brief look at the kinds of phrases that they commonly engrave - see <https://oneofakind-store.com/hadayasbook?isl=faq> - reveals that some of these are pesukim from Tanach. Most however are not from Tanach, and include other Torah thoughts (eg from Pirkei Avot or R. Nachman of Breslov) but also (lehadvil) from thinkers as disparate as Confucius, Buddha, Plato, Mother Teresa, Abraham Lincoln, Albert Einstein, Albert Camus, Henry Ford, Mark Twain, Oscar Wilde and Dr Suess!

2. I have been able to find surprisingly little written on this. By far the best resource is a comprehensive article by Rabbi Eli Ozarowski in The Journal of Halacha and Contemporary Society, Fall 2012, Number LXIV p.90. Most of the issues raised in this shiur are taken from that article, which goes into greater detail on many of the questions. A copy of the article can be found at <https://www.mevaseret.org/mmy/journal/5772/137-172-Rabbi%20Eli%20Ozarowski.pdf>. There is also a 10 Minute Halacha on the issue by R. Aryeh Lebowitz, which is available at <https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/759477/rabbi-aryeh-lebowitz/ten-minute-halacha-jewelry-with-pesukim-and-shem-hashem/>

3. One of the halachic questions put to R. Yitzchak Herzog on the setting up of the State of Israel was whether, from a halachic perspective (leaving aside political or other considerations), it was permissible to permit the continued worship of Christianity in the Land, now that the Jewish people had control over it. His conclusion was that it was clearly permitted. This obviously raises the central question of the halachic status of Christianity and whether it should be defined as idolatry.

4. Actually, this could be sense as a misapplication of a real mitzva of 'uvelechtechu baderech', whereby the words of the Torah shebe'al Peh have to accompany us through our lives.

B] A TALLIT WITH ADDED PESUKIM - THE CASE OF THE RAMBAM

4. **שאלה** ... בדבר טליתא אשר בחר אותה בן אדם לציצית, ורצה להתנאות במצוות ורקם שוליה במשי באומנות משובחת וכתב בשוליה פסוק מן פרשת ויאמר (במדבר טו:ו ואילך). וכתב השם יודין. ומחה בידו ממונה העיר על מה שעשה ואמר לו: אסור ללבוש זאת הטלית. ולא קיבל ממנו והתמיד בלבישת אותה הטלית. יורינו רבינו, האם מה שעשה זה נכון ומותר להימשך אחריו בזה או הוא חטא? ואם הוא חטא, מה דין זאת הטלית שרקם בה פסוקים מן התורה ומה חייב זה? ... **התשובה** זה המעשה הוא חטא ואינו מותר בשום פנים! ...

שו"ת הרמב"ם סימן רסח

The Rambam was asked concerning a 'tallit' (which is likely not to have been a prayer tallit but a regular cloak⁵) which the owner had embroidered with pesukim from the Torah relating to tzitzit. One of the community leaders objected to this but the owner insisted on continuing to wear it! The Rambam rules that such a practice is prohibited and the pesukim should NOT have been added to the tallit.

5. ואיסורו לדעתנו משני טעמים. האחד מהם, שאין לכתוב מן התורה פסוקים פסוקים אלא יכתוב שלוש תיבות לבד ולא יותר. ואם צריכים אנו להביא ראיה מפסוק, משנים אנו הכתב ונותנים לו צורה אחרת או כותבים מכל תיבה אות אחת או שתיים, סוף דבר, מקצת התיבה, או כותבים בסירוגין. ואפילו מי שהתיר לכתוב פרשה לתינוק להתלמד בה, לא התיר זאת אלא בגלל הכרח הלימוד, לפי שלא ניתנה תורה להכתב פרשיות פרשיות, וכל שכן פסוק פסוק. ואולי יחשוב מישהו, שאין זה אסור אלא בכותב על הספר בדיו וכדומה, אבל בחורת בעץ או בזהב וכדומה או רוקם בבגד מותר. הרי ידע - שאין חילוק בין כתיבה לחריתה, כמו שנתבאר בגיטין

שו"ת הרמב"ם סימן רסח

The first reason for the prohibition given by the Rambam is that it is not permitted to write individual pesukim from the Torah. This applies even if the verses are engraved or embroidered⁶. The Rambam does give a qualified heter in certain situations - if the person writes three words or less, or changes the wording slightly, or reformats the verse so that it is not in straight line.⁷

6. והטעם השני, אשר בגללו אסור זה המעשה, והוא יותר חזק מן הראשון, הוא שמפקיר פסוקי תורה לידי זלזול. לפי שהציצית תשמישי מצוה ואין בה קדושת גוף. ולפיכך מותר ליכנס בטלית מצוייצת לבית הכסאי ולדורסה ברגל ולהשתמש בה, כגון לפורשה ולכסות בה בעת כיסוי הערווה ובעת גילוייה, כל זה מותר. ואיך נפקיר פסוקי התורה, שנכתבו בקדושה, שנכתבו מפי הגבורה, לאלו הטינופות והזלזולים!!! וזה ביזוי תורה בלי ספק, נוסף להיותו ג"כ חידוש וסטיה, שלא היה כמותו בישראל לפי ידיעתנו.

שו"ת הרמב"ם סימן רסח

The second reason the Rambam gives for prohibiting the writing of pesukim on the tallit is, in his view, more serious than the first. He is concerned that the tallit will be brought into a toilet or bathroom, which would be a gross violation of the sanctity of the pesukim. This was especially likely since the tzitzit CAN be brought into such a place⁸.

7. וממה שחייבים אתם לדעתו, שזה הכתב ר"ל כתב אשורי, הואיל ובו ניתנה תורה כמו שנתברר, ובו נכתבו לוחות הברית, מגונה להשתמש בו חוץ מאשר בכתבי הקודש. ולא פסקו ישראל מלהשמר בזה, והיו אגרותיהם וחיבורי חכמותיהם וכתבי חול שלהם בכתב עברי לבד. ולכן תמצא חרות תמיד על שקלי הקודש דברים של חול בכתב עברי, ולא תמצא כלל אות אחת מזה בכתב אשורי בדבר משאריות ישראל, לא בחריתת מטבע ולא בחריתת אבן, אלא כל זה בכתב עברי. ובגלל זה העניין שינו הספרדיים כתבם ונתנו לאותיות צורות אחרות, עד שנעשה כאלו כתב אחר, כדי שיהיה מותר להשתמש בו בדברי חול.

שו"ת הרמב"ם סימן רסח

The Rambam describes the kedusha of the font of ktav ashuri, being the script which appeared on the luchot. Divrei chol - mundane matters - could not be written using such a font. For that reason the Jews always used ktav ivri for mundane matters. The Rambam also points out that the Sefardim developed a different font⁹ to use for mundane items.

Rather than writing the Torah on a piece of metal around our neck or finger, the Torah is meant to be a constantly animating and energize occupation of our brain!

5. As can be seen from later in the teshuva, when the Rambam says that this tallit is likely to be brought into a bathroom.

6. Which he proves later in the teshuva from the sugya of Sota.

7. This is one of the sources for the minhagim on wedding invitations to quote pesukim in an altered form, eg ראש שמחתינו על ראש ירושלים in place of את נעלה את ירושלים. Alternatively, or additionally, the verse is written in an unusual format - arched or in fragments. (תהלים קלא:ו)

8. Since they are considered a tashmish shel mitzva and not a tashmish shel kedusha. The pesukim, as kitvei kodesh, may not be brought into a toilet or bathroom.

9. There were a number of cursive scripts adopted by the Sefardim in the Middle Ages. These were later adapted by the printers of the 15th Century to create so called 'Rashi script'. This was used as a cursive script for Rashi's commentary, to contrast it with the square block Ashuri script of the Chumash text. See the Appendix to this source sheet for a chart of medieval cursive scripts and a sample of the Rambam's own handwriting!

To download more source sheets and audio shiurim visit www.rabbimanning.com

8. וכמו שלו שכר על כוונתו להתנאות במצוות, כך יהיה לו השכר היותר גדול, אם יכבד דברי אלהים ויחתוך אלו הרקמות, אשר בהן דברי אלהים חיים, ויגנון, וזאת חייבים לעשות. ואם הממונה מטעם ההלכה מוכיח מי שנופל ממנו בחכמה על דבר מענייני האיסור וההתיר, חייב הוא לקבל זאת ממנו ולא לחלוק עליו. ואלו יהא בור, אשר מסימניו שהוא מדבר לפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה. ואם לא יקבל ממנו ויתמיד במעשה שעליו הוכיחו, הרי הוא בר נידוי לפי שהוא עובר על איסור. ועם זה מבזה תלמידי חכמים, שהוא בכלל בזיון דבר ה'. וראוי ג"כ לממונה, אפילו תהיה מדרגתו גדולה, לנהוג עם הציבור בנחת וימחול על כבודו וימחה על כל דבר שראוי למחות עליו, בנחת ועדינות, שיחייב שיקבלו דבריו ברצון, עד שיחזירם לעשיית הנכון בעבותות אהבה. וכתב משה ...

שו"ת הרמב"ם סימן רסח

The Rambam ends by ruling that the owner of the tallit must cut off the pesukim and put them into geniza. The local Torah leader who opposed him is entitled to do so, although must be sensitive and understanding in how he communicates this. Ultimately however, if the owner refuses to listen to these instructions he may be placed in cherem!

C] WHEN IS IT PERMITTED TO WRITE PESUKIM?

9. מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו שנאמר (דברים לא:ט) *וְעָתָה כְּתֹבְוּ לָכֶם אֶת־הַשִּׁירָה*. כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו, לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות

רמב"ם הלכות תפילין ומוזזה וספר תורה פרק ז הלכה א

The Rambam rules that one may not write individual parshiot from the Torah.¹⁰

10. לא יכתוב מגילה בפני עצמה שיהיו בה פרשיות. ואין כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה, ואם דעתו להשלימה לחומש, מותר.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפג סעיף ב

The Shulchan Aruch rules that one may not transcribe sections of the Torah in less than full Chumashim. Even to write a parshia for the purpose of teaching children is prohibited. Children should be learning from a Chumash!¹¹

11. (א) ואין כותבין מגילה לתינוק כו'. זה דעת הרמב"ם. והביא בטור דהרי"ף התיר לכתוב מגילה לתינוק להתלמד. וכי הרא"ש שהתיר משום שאי אפשר לכל עני להיות לו ס"ת שלימה. וסיים מו"ח ז"ל דיש לנו להתיר וכן הוא המנהג בכל יום. ותימה על רמ"א שלא כתב על זה כלום! אבל מ"מ אין היתר אלא כדי להתלמד בו משום עת לעשות לה' וגו'. אבל אותן שכותבין פסוקים על הכותל לאיזה סימן טוב לאו שפיר עבדי דתורה חתומה נתנה.

ט"ז על שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפג סעיף ב

The Taz records that this strict position is that of the Rambam, but the minhag is to follow a more lenient position of the Rosh and Rif that permits writing pesukim to teach children due to 'et la'asot leHashem' - we have no alternative in order to keep Torah alive! However, the heter is limited to teaching and cannot be extended to writing pesukim on the wall as a 'siman tov'.

12. אסור לחקוק פסוק בסוכות תשצו על דלעת וכיוצא בו ולתלותו בסוכה דיצוא לידי ציון. וגם שאסור לכתוב פסוקים מן התורה אה"כ יש צדן ספר שלם כמו שנתבאר ציו"ד סימן רפ"ג. ואף על גב דנוהגין היתר להתלמד בהן דוקא, אבל שלא לצורך אסור [אחרונים]. ...

משנה ברורה סימן תרלח:כז

The Mishna Berura rules that one should not even write pesukim on the walls of the Succah!

- Most poskim are more lenient on this issue, especially where the script being used is not kosher for a Sefer Torah (which will be most of the time).
- Rav Eliezer Melamed¹² permits writing individual pesukim where there is an educational need or some other positive kedusha agenda - מטרה של קדושה. This is especially true if a modern script is used.
- Engraving pesukim on jewelry is certainly not educational. Will it be considered a 'need for kedusha'? This seems doubtful.¹³

10. The Turei Even (Megilah 8b) understands that this is a Torah law and is derived from the reference to the 'Shira' in the mitzva to write a Torah - only a Torah which has the Shira in it.

11. Meaning in those days (before printing) an individual scroll of one of the five Chumashim.

12. Peninei Halacha Likutim Vol 1 p. 123.+

13. Rav Hershel Schachter rules that, for this reason alone, it is prohibited to engrave pesukim on jewelry.

13. ואסור לכתוב שם לכתחלה שלא בספר, דיוכל לזא לידי ציון. ולכן נזכרין שלא לכתוב שם באיגרת. ויש נזכרין אפילו צמלת 'שלום', שלא לגמור כתיבתו

רמ"א שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רעו סעיף יג

The Rema writes that one should never write the Shem Hashem, other than in a Sefer Torah. Many people are careful not to complete the letters of the Shem, even when in another word completely. As the Rema notes, some people will not even write the word 'Shalom' in Hebrew¹⁴.

D] BEING UNDRESSED IN FRONT OF TORAH

14. אסור לעמוד בפני השם ערום

שבת קכ:

Chazal state that one may not be fully undressed in front of the Shem Hashem.

15. ... אם היה שם כתוב על בשרו הרי זה לא ירחץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטנופת. נודמנה לו טבילה של מצוה כורך עליו גמי וטובל ואם לא מצא גמי מסבב בבגדיו ולא יהדק כדי שלא יחוץ שלא אמרו לכרוך עליו אלא מפני שאסור לעמוד בפני השם כשהוא ערום.

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ו הלכה ו

This presents significant difficulties if one has Shem Hashem written (or tattooed¹⁵!!) on one's body!

16. אצל אס יש שם אדם ערום לכנס צה צתפילין וכתבי הקודש דאסור לעמוד לפני השם ערום

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן מה סעיף ב

The Mishna Berura extends this to a prohibition on being fully¹⁶ undressed in front of any sifrei kodosh.

• As such, would there be an issue undressing in front of jewelry with pesukim? This could certainly be a problem in front of Shem Hashem. If the jewelry were considered 'kitvei hakodesh' it is possible that the psak of the Mishna Berura would apply, although this seems unlikely.¹⁷

E] PESUKIM IN THE BATHROOM

• We saw above that the second reason of the Rambam to prohibit the verses on the tallit was the concern that the tallit could be brought into a bathroom.

17. אסור לרקם פסוקים בטלית

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפג סעיף ד

The Shulchan Aruch rules that it is prohibited (rabbinically) to embroider pesukim onto a tallit.

18. ו אסור לרקם פסוקים בטלית. מפני שהוא מציא פסוקי התורה לידי זלזול. כי הליאת שצטלית אינם אלא תשמישי מצוה ולא תשמישי קדושה ומותר לזא צטלית מלויילת לבית הכסא ולצה"מ ולהשתמש צו ולכסות צו את הערוה. ואיך יציא פסוקי התורה במקום טינופת וזלזול?! וכתב העט"ז ומטעם זה התירו לכתוב פסוקים על המפות של ס"ת מפני שהם תשמישי קדושה ואסור לנהוג צהם קלות עכ"ל. ואף ע"ג דרצינו ירוחם שם כתב עוד טעם לאסור והיינו משום שאסור לכתוב מן התורה פסוקים כזר נחזאר שנתפשט המנהג להקל צזה ועיין ברצינו ירוחם שם שהציא תשובת הרמז"ס שהאריך צזה

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפג סעיף ד

The Shach explains that the main concern is that the pesukim could be brought into a dirty place (like a toilet or bathroom¹⁸), which would be grossly inappropriate.

14. The Aruch Hashulchan writes that this is only an issue if one intends it to be the name of God, but not when simply writing shalom as a normal word.

15. A number of prominent non-Jewish celebrities have Hebrew tattoos, including Victoria and David Beckham, each of whom have (or at least used to have) Ani LeDodi Vedodi Li tattooed on their bodies.

16. Being partially dressed is permitted, except in front of a Sefer Torah when one must be dressed respectfully (Shulchan Aruch YD 282:1).

17. Given that the prohibition of being undressed in front of sefarim is rabbinic and not explicitly mentioned in the earlier poskim, it would be a significant chumrah to apply this to the jewelry too.

18. This is a separate issue to saying or even thinking divrei Torah in such places. The halacha (Shulchan Aruch O.C. 85:2) rules that one may not think Torah in a toilet or bathroom and certainly not speak Torah in such places. Rav Ovadia Yosef (Yabia Omer 5:11) rules that a modern shower or bathroom without a toilet has a different status since it is not considered a dirty place. One may think or listen to Torah words (eg in a song or on the radio) in such a place but may not speak Torah there. See <http://halachayomit.co.il/en/default.aspx?HalachalID=1751>

For this reason, he permits writing pesukim on the Sefer Torah cover since this would never be brought into a bathroom. The Shach also quotes the other reason - that one may not ever write pesukim other than in a Chumash, and rules that the custom is to be more lenient on that issue. Thus, the main concern is taking the tallit into a bathroom.

• Given that jewelry on which there are pesukim will almost inevitably be brought into a bathroom, this seem to be a clear reason to prohibit the practice. This is the position of many poskim.

F] LENIENCIES AND SUGGESTIONS

• There have been a number of possible suggestions to ameliorate the halachic problem. Note that NOT all of the solutions listed below are equally acceptable and many are disputed by different poskim.¹⁹

F1] ENGRAVE SOMETHING DIFFERENT ON THE JEWELRY

• The best suggestion is not to have any Torah on the jewelry. There are plenty of other alternatives²⁰.
 • Clearly, engraving Shem Hashem is a very serious prohibition. Pesukim without Shem Hashem also present serious issues, as above.
 • Torah Shebe'al Peh - Pirkei Avot, statements of Rav Nachman etc - will NOT be prohibited by the potential prohibition to write pesukim individually. They will however still be included in the (rabbinic) prohibition of bringing Torah into inappropriate places eg bathroom.

F2] COVER THE JEWELRY IN THE BATHROOM

• Chazal dealt at length with the issue of men wearing tefillin (all day) and needing to use the bathroom. Since the tefillin may not be worn in the bathroom, but could not be left outside unguarded, the halacha permits a person to carry them into a toilet, covered up within their clothing.

19. הקמיעין, אם היו מכוסים עור מותר ליכנס בהם לבית הכסא. ואם לאו, אסור.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפב סעיף ו

It was common up to the last century for Jews to wear kemayot - parchment amulets with pesukim²¹ or names of angels written in them - which were worn for spiritual protection. The Shulchan Aruch rules that kemaya may be worn in the bathroom as long as it is covered with a single covering.

20. אבל שאר ספרים אסור להכניסן אפילו בבית הכסא שבשדה בבגדו בידו ... כי יכול להניחם בביתו. אבל מותר להכניסן בכיסן לבית הכסא קבוע שבשדה לעשות צרכיו ... אבל בבית הכסא שבבית או לעשות בהן צרכיו בחצירו ... דינם כתפילין שאסור אפילו בכיסן

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן מג סעיף ו

Other poskim understood that the heter to cover tefillin when using a toilet outside the home cannot be extended to situations when other measures could have been taken. Thus, it may not be sufficient simply to cover the pesukim on the jewelry and walk into the bathroom. The jewelry could have been removed and left outside, or not worn in the first place!

21. **שאלתך** היא, על אותם בנ"א ההולכים עם שרשרת זהב על צוואריהם ולשרשרת מחובר תכשיט זהב ולפעמים חרוט על התכשיט פסוק מהתורה כגון **יברכך ה' וישמרך** או שם משמות הקדושים וכדומה. אם מותר לאותם בני אדם להכנס להתרחץ או להכנס לביהכ"ס כאשר השרשרת על צוואריהם.

וזאת תשובתי

א) מותר להם להכנס עם זה בביהכ"ס או בבית המרחץ רק אם יכסו את תכשיט הזהב החרוט עליו פסוק מהתורה או שם השם, בכיסוי ראוי באופן שלא יראה מגולה, ואחרת אסור הדבר. ויפה ציינת במכתבך להנפסק ביו"ד סי' רפ"ב סעי' ו' דהקמיעין אם היו מכוסים עור מותר ליכנס בהם לבית הכסא ואם לאו אסור. ...

ב) והיכא שחרוט על התכשיט שם משמות הקדושים אזי הדבר תמור ביותר כי אסור בכלל לעמוד לפני זה ערום אפילו שלא בביהכ"ס ובית המרחץ

19. More details are set out in Rabbi Ozarowsky's article, op cit.

20. Although these too should be chosen with care!

21. It may be that the modern phenomenon of engraving pesukim on rings is a subliminal reincarnation of the wearing of amulets.

ג) אני מבין כי פסוקי תורה שחורטים על התכשיט עושים זאת לשם סגולה. ואם ככה, ישנו בזה גם שאלה אם זה לא נקרא מתרפא בדברי תורה שאסור ... אולם יש לדון ולומר דזה נקרא להגן וש"י

ש"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן ל

The Tzitz Eliezer deals with this question and permits a kemaya to be worn in the bathroom, if covered.

- Based on this, some poskim would allow the jewelry to be removed and placed in a pocket before using the bathroom. Others would require it to be removed and left outside or perhaps covered with a double covering.
- The practical reality is that most people will NOT be bothered to cover a piece of jewelry every time they visit the bathroom. A necklace or bracelet can be tucked under clothing. A ring is much more difficult and would have to be placed in a pocket. If the engraving is on the inside of the ring, this would be less of a problem.
- This will also be a particular issue for sweatshirts, which are impossible to cover, but could sometimes be removed. T-shirts may be possible to cover but are usually not possible to remove.
- It must be noted that covering will NOT resolve the first halachic issue, which is the problem of writing the pesukim in the first place.

22. השאלה היא אודות המטבע החדש, שנפוץ שטר של אלף שקל ומודפס בו תמונת הרמב"ם ועמוד אחד מדברי הרמב"ם בעניני שטרות שבהלכות מלוה ולוה, אם צריך לנהוג בו ככתבי הקודש לשמור שלא יפלו ע"ג הקרקע ושלא להכניסם לבית הכסא, וכן אולי יהי' אסור למוסרם לחלוני שינהוג בהם כשאר שטרות ויכניסם למקומות אסורים משום לפ"ע. לאור כל הנ"ל נראה לי להלכה, דאם כי לא טוב עשו מלכתחילה להדפיס סוגי שטרות כאלה. וכפי הנראה לא התיעצו על כך עם גדולי התורה, ולפלא הדבר על שחתומים עליו שומרי תורה. אבל בדיעבד שאנו עומדים כבר בפני עובדא קיימת, אין כל מקום לכל החששות שהבעתם במכתבכם, והכל כנ"ל. בברכה ובהוקרה אליעזר יהודה וולדינברג

ש"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן לא

The very next teshuva of the Tzitz Eliezer deals with the 1000 shekel (soon after 1 shekel!) bill which was printed in 1983 with not only a picture of the Rambam but also an extract from a manuscript of the Mishne Torah in Hilchot Malveh U'loveh! The questioner was concerned that one may not be permitted to take the bill into a bathroom or even give it to a non-observant person or non-Jew who will not treat it with respect. The Tzitz Eliezer concludes that, although it was not a good idea to make the bill, now that it was done, there was no halachic concern.

F3] THREE WORDS OR LESS?

23. כתב מגילה שלש שלש תיבות בשיטה אחת מותר

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפג סעיף ג

The Shulchan Aruch rules that it is permitted to write three words or less from a pasuk, without it acquiring the kedusha of sifrei kodesh.

- On this basis, could one be more lenient with a quote of three words like - וְדַרְכֵיהֶם וְדַרְכֵיהֶם - or לְעוֹלָם לְעוֹלָם?
- Many poskim are however strict on this and rule that if the 3 words are clearly and recognizably from a pasuk, this will be assur. 2 words would be permitted (although unlikely to be so popular).

F4] DON'T USE KTAV ASHURI

24. וי"א דאין לכתוב דברים של חול בכתב אשורית שכותבין בו התורה (שם בשם רבינו ירוחם).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפד סעיף ב

The Rema quotes a position that one may not use Hebrew script - ktav ashuri - for any mundane item.

F8] SWITCH THE ORDER OF WORDS IN THE VERSE

- Some poskim are in favor of this. Eg שמחה וקול ששון

F9] DOES INTENTION MATTER?

28. אסור לכתוב ג' תיבות מפסוק בלא שרטוט אם הוא כתב אשורית. ואין חילוק בין כתיבה לחקיקה בעלים או ציור. ומיהו באגרת שלומים מותר לכתוב אפילו כמה תיבות מהפסוק לדבר צחות.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפד סעיף ב

The Shulchan Aruch rules that writing pesukim in social letters is permitted without 'sirtut' - formal guiding lines.

- Based on this, some poskim have argued that the intention of those making the jewelry is not to write pesukim but to write 'catch-phrases'. If someone creates 'Ani Ledodi Vedodi Li' for a young engaged couple, their intention was not to write Tanach. Similarly with 'Eshet Chayil Mi Yimtza' made by a husband for his wife.
- One may have to ascertain the intention of those actually making the engravings.

29. ב ומיהו באגרת שלומים כו'. מיהו צירושלמי פ"ג ה"ב דמגילה משמע קלף דאפי' צכהאי גוונא אסור, כן כתבו יש פוסקים

ש"ך יורה דעה סימן רפד ס' ק ב

Nevertheless, other poskim disagree with the entire heter.

F10] BEDIEVED?

- If a person already received or bought such jewelry without realizing the potential halachic problems, can it be worn?
- Some poskim say NO!²⁷
- Others rules that it can be worn ONLY if covered in the bathroom.
- Others are more lenient²⁸ if some of the possible heterim outline above can be employed.

G] MAY ONE SPEAK HEBREW IN THE BATHROOM?

- The halacha prohibits speaking Torah in the bathroom. But can one speak Hebrew at all, even for mundane things.

30. רבי זירא הוה קא משתמיט מדרב יהודה, דבעי למיסק לארעא דישראל. דאמר רב יהודה: כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה שנאמר (ירמיהו כז:כב) בְּבִלְיָהּ יִבְאֹוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פְּקֻדֵי אֲתֶם נְאֻם־ה' וְהַעֲלִיתִים וְהַשִּׁיבְתִים אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה].. אמר: איזיל ואשמע מיניה מילתא, ואיתי ואיסק. אזל אשכחיה דקאי בי באני וקאמר ליה לשמעיה: 'הביאו לי נתר', 'הביאו לי מסרק'. ... אמר: אילמלא באתי אלא לשמוע דבר זה - דיי! ... קמשמע לן: דברים של חול מותר לאומרם בלשון קדש (רש"י - צבית המרחץ).

שבת מא.

The Gemara learns that Rav Yehuda spoke mundane matters in lashon hakodesh in the bathroom to demonstrate that this is permitted according to halacha.²⁹

27. Rabbi Ozarowski reports that Rav Hershel Schachter wrote to him ruling this way. The jewelry must be put away in a place that it will not be used.

28. I was informed by a posek that, provided the jewelry did not contain Shem Hashem, it could continue to be worn if necessary. It must be noted that many (perhaps most) poskim do not agree with this heter.

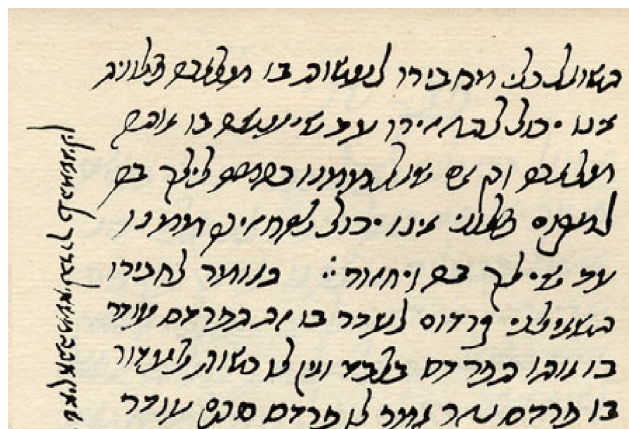
29. The story goes on to say that he then switched back into Aramaic for other matters.

APPENDIX CURSIVE SCRIPTS IN THE MIDDLE AGES

CURSIVE WRITING.

	EASTERN FORMS.							WESTERN FORMS.						
	Babylonian, 7th cent.?	Egypt, 12th cent.	Constantinople, 15th.	10th century.	Spanish, 14th.	Spanish, 10th cent.	Provençal, 10th cent.	Italian, 10th cent.	Greek, 15th.	Italian, 14th.	Italian, 10th cent.	German, 10th cent.	[German], 15th.	German, 19th.
א	א	א	א	א	א	א	א	א	א	א	א	א	א	א
ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב
ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג
ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו
ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז
ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח
ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט
י	י	י	י	י	י	י	י	י	י	י	י	י	י	י
כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ
ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל
מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ	מ
נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ	נ
ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס	ס
ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע	ע
פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ	פ
צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ	צ
ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק	ק
ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר	ר
ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש	ש
ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת	ת
col.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

from The Jewish Encyclopedia, 1901-1906³⁰

Manuscript of the Rambam Mishne Torah, Hilchot She'ela Upikadon 1:6-7

ו השואל כלי מחבירו לעשות בו מלאכה פלונית אין המשאל יכול להחזירו מתחת ידו עד שיעשה בו אותה מלאכה, וכן אם שאל ממנו בהמה לילך בה במקום פלוני אינו יכול להחזירה מיד השואל עד שילך בה לשם ויחזור.
ז האומר לחבירו השאלני קרדום לעדור בו הפרדס הזה עתה בו אותו הפרדס בלבד ואינו רשאי לעדור בו פרדס אחר, אמר לו פרדס סתם עתה